

ingediend op **2035** (2023-2024) – Nr. 1
26 februari 2024 (2023-2024)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Leefmilieu,
Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie
uitgebracht door Stijn De Roo en Mieke Schauvliege

over het rapport 'Weerbare Westhoek'

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie:

Voorzitter: Gwenny De Vroe.

Vaste leden:

Inez De Coninck, Andries Gryffroy, Freya Perdaens, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele;

Bart Claes, Leo Pieters, Sam Van Rooy;

Stijn De Roo, Tinne Rombouts;

Steven Coenegrachts, Gwenny De Vroe;

Staf Aerts, Mieke Schauvliege;

Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Marius Meremans, Joris Nachtergaele, Axel Ronse, Nadia Sminate;

Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Wim Verheyden;

Robrecht Bothuyne, Brecht Warnez;

Bart Tommelein, Bart Van Hulle;

Johan Danen, Chris Steenwegen;

Hannes Anaf.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1.	Toelichting door Chris Danckaerts	4
1.1.	Taskforce Weerbare Westhoek.....	4
1.2.	Adviesrapport Weerbare Westhoek	5
1.3.	Vervolgtraject.....	7
2.	Vragen en opmerkingen van de leden	7
2.1.	Mieke Schauvliege.....	7
2.2.	Loes Vandromme	8
2.3.	Maxim Veys.....	9
2.4.	Bert Maertens.....	10
2.5.	Leo Pieters	11
2.6.	Stijn De Roo	12
2.7.	Gwenny De Vroe	12
3.	Antwoorden namens de Taskforce Weerbare Westhoek.....	13
4.	Replieken.....	17
5.	Antwoorden op de replieken	18
	Gebruikte afkortingen	21
	Bijlagen: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Op 23 januari 2024 vond in de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie een hoorzitting plaats over het rapport 'Weerbare Westhoek'. De leden van de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken werden uitgenodigd om de hoorzitting bij te wonen.

De volgende sprekers werden uitgenodigd:

- Chris Danckaerts, covoorzitter Taskforce Weerbare Westhoek en gedelegeerd bestuurder De Vlaamse Waterweg nv;
- prof. dr. ir. Patrick Willems, lid Taskforce Weerbare Westhoek;
- Lies Verstraete, bekkencoördinator IJzerbekken;
- Niels Van Steenbergen, secretaris Taskforce Weerbare Westhoek.

De aanleiding voor de hoorzitting was de toelichting op 5 december 2023 van het voorstel van resolutie over het opvoeren van de Vlaamse inspanningen om het overstromingsgevaar te verminderen (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1881/1).

Bij de toelichting maakte Chris Danckaerts gebruik van een presentatie die, samen met het advies Weerbare Westhoek, terug te vinden is op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

1. Toelichting door Chris Danckaerts

Chris Danckaerts licht toe hoe de Taskforce Weerbare Westhoek is samengesteld en hoe die te werk is gegaan. Verder vat hij het adviesrapport Weerbare Westhoek samen. Ten slotte stelt de spreker het vervolgtraject voor.

1.1. Taskforce Weerbare Westhoek

De Taskforce Weerbare Westhoek is kort na de watersnood in de Westhoek van 17 november 2023 opgericht. De taskforce bezorgde het adviesrapport aan de Vlaamse Regering op 15 december 2023. Dat rapport bevat een actieplan met concrete acties op korte, middellange en lange termijn. Daarbovenop bevat het rapport enkele ramingen en worden de knelpunten op het terrein geïdentificeerd. Op nadrukkelijke vraag van de Vlaamse Regering baseert het rapport zich op eerdere beleidsdocumenten zoals het advies Weerbaar Waterland en de Blue Deal.

De taskforce is samengesteld uit een covoorzitterschap en een aantal experts uit onder meer de waterwegbeheerders in het IJzerbekken, de VMM, de polderbesturen, de provincie West-Vlaanderen en De Vlaamse Waterweg. Onder de experts bevonden zich enkele hydrologen, David Dehenauw als specialist meteorologie en Maarten Vidal als coördinator voor grensoverschrijdende samenwerking met Frankrijk (zie slide 4 van de presentatie). Ook was er een vertegenwoordiging vanuit de kabinetten van Zuhair Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme; Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin; en Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken.

De taskforce is drie keer bijeengekomen. De spreker benadrukt dat alle leden telkens aanwezig waren. Om zijn opdracht uit te voeren, werd de taskforce ondersteund door de administraties uit de provincie West-Vlaanderen, de Vlaamse Milieumaatschappij en De Vlaamse Waterweg. Bij de start van de opdracht heeft de taskforce een beroep gedaan op actoren uit de regio om te capteren welke acties zij voor ogen hadden om de waterweerbaarheid van de Westhoek te verhogen. Na elke bijeenkomst van de taskforce werd teruggekoppeld met de burgemeesters van de Westhoek voor een stand van zaken.

1.2. Adviesrapport Weerbare Westhoek

Het adviesrapport is samengesteld uit vier hoofdstukken: een beschrijving van het watersysteem van het IJzerbekken, de perceptie van de wateroverlast van november 2023, een overzicht van bestaande beleidsdocumenten, lopende beleidsinitiatieven, projecten en programma's, en ten slotte het advies Weerbare Westhoek (zie slide 6).

1.2.1. Watersysteem IJzerbekken

Op het watersysteem van het IJzerbekken gaat de spreker niet te diep in. Het IJzerbekken gaat over de grenzen (zie slide 7). Veel water is afkomstig uit Noord-Frankrijk. Door het reliëf van het gebied stroomt het water heel snel af, en wordt het traag afgevoerd via de IJzer. Bovendien is er geen constante gravitaire afwatering naar zee mogelijk vanwege de getijden. Dat beperkt dus de mogelijkheden voor afwatering. Die verschillende factoren maken het watersysteem van het IJzerbekken bijzonder complex.

De taskforce boog zich over de kritische succesfactoren om de waterrobuustheid van het IJzerbekken te verhogen. Een goede samenwerking met Frankrijk is een zeer belangrijke factor. Daarnaast is het van belang dat het water zoveel mogelijk bovenstrooms kan worden opgehouden. Er moet ook aandacht zijn om de afvoercapaciteit van het IJzerbekken richting de Noordzee te verbeteren. Volgens de spreker kan men niet om de effecten van de klimaatverandering heen. Daarbij verwijst hij naar de watersnood in de Dendervallei, de voorbije droge zomers, en de zogenaamde waterbom uit juli 2021. De Vlaamse overheid moet daarom handelen naar fenomenen van langdurige periodes van intense regenval afgewisseld door een intense droogte.

1.2.2. Wateroverlast november 2023

Voor de wateroverlast in de Westhoek in november 2023 verwijst Chris Danckaerts naar de analyse van David Dehenauw over de uitzonderlijke weersomstandigheden. Die analyse is terug te vinden als bijlage in het adviesrapport (p. 74 tot 86). De beelden uit de Westhoek waren hallucinant, maar in Noord-Frankrijk was de ramp nog groter. De terugkeerperiode van de hoeveelheid neerslag in november 2023 wordt berekend op eens in de 250 jaar.

In het tweede deel van het rapport heeft de taskforce opgesomd wat hij heeft vastgesteld. Dat de waterbeheerders van de onbevaarbare en de bevaarbare waterwegen slecht zouden samenwerken, spreekt Chris Danckaerts tegen. De taskforce stelt vast dat er wel degelijk een goede samenwerking is, zelfs voor het provinciale rampenplan op 9 november 2023 werd afgekondigd. Na de afkondiging van het provinciale rampenplan waren alle weersvoorspellingsdiensten ter plaatse om de hulpdiensten en waterbeheerders in staat te stellen om adequate interventies te doen. De beschikbaarheid van die voorspellingen noemt de spreker cruciaal. Er is een internationale samenwerking geweest met de Franse autoriteiten om via het kanaal Nieuwpoort-Duinkerke water af te leiden naar de zee. Bovendien heeft De Vlaamse Waterweg noodingrepen gedaan om ergere situaties te voorkomen. Dat gaat dan over peilbeheer, de aanleg van tijdelijke dijken, het verhogen van de bestaande dijken en het inzetten van extra pompcapaciteit.

1.2.3. Waterbeleid

Het derde hoofdstuk van het rapport gaat over het waterbeleid. Dat is een puur informatief luik. Het rapport Weerbare Westhoek is geënt op de hoofdprincipes van het waterbeleid. Dat omvat protectie, paraatheid en preventie (zie slide 16). Het rapport Weerbaar Waterland, dat volgde op de watersnood uit juli 2021, was een

belangrijke inspiratiebron voor het rapport Weerbare Westhoek. De Blue Deal richt zich vooral op de droogteproblematiek. Volgens de spreker zijn wateroverlast en droogte echter communicerende vaten. De maatregelen die worden genomen om wateroverlast tegen te gaan, mogen dus geen nefaste impact hebben op de verdroging van het landschap. Beide zijn nauw met elkaar verbonden.

1.2.4. *Advies Weerbare Westhoek*

Het advies Weerbare Westhoek bevat een zeventigtal kortetermijnmaatregelen en -ingrepen. Het rapport definieert de korte termijn als maatregelen die in 2024 en 2025 minstens zijn opgestart. Op langere termijn wordt de nadruk gelegd op de noodzaak aan de opmaak van een geïntegreerd meerjarenprogramma. Een derde luik in het advies is de omgang met de governance van Weerbare Westhoek. Hoe wordt de voortgang van het rapport bewaakt? Een aantal aandachtspunten zijn om de bestaande initiatieven en maatregelen te versnellen, en om aan te sturen op een betere samenwerking met Frankrijk.

– *Acties op korte termijn*

Vervolgens zoomt de spreker in op de kortetermijnmaatregelen en -acties. Die gaan uit van een no-regretprincipe. Van de zeventig kortetermijnmaatregelen mag men achteraf geen spijt hebben. De zeventig maatregelen zijn verdeeld in vier hoofdcategorieën:

- maatregelen en acties in verband met beleid en regelgeving;
- acties die focussen op onderzoek en monitoring;
- acties die inzetten op communicatie en sensibilisering;
- terreinmaatregelen waarbij een onderscheid werd gemaakt naargelang de locatie: maatregelen bovenstrooms, benedenstrooms, en in en langs waterlopen; de afvoer naar zee; en beschermingsmaatregelen voor kritieke infrastructuur.

Aan die kortetermijnmaatregelen is een budget van 80 miljoen euro gekoppeld.

Chris Danckaerts toont een lijst van acties. Die zijn ingedeeld in drie categorieën: de acties met betrekking tot beleid en regelgeving, de acties met betrekking tot onderzoek en monitoring, en de acties met betrekking tot communicatie en sensibilisering (zie slide 23). De lijst bevat een korte inhoud van de acties. Er wordt vermeld of het gaat om protectie, paraatheid of preventie. In bijlage 4 van het rapport worden de acties nog meer geëxpliciteerd.

De informatie over maatregelen op het terrein worden gevisualiseerd op slide 24. Deze maatregelen hebben betrekking op verschillende gebieden: bovenstroomse en benedenstroomse gebieden, in en langs waterlopen, de afvoer naar de zee. Daarnaast hebben ze ook betrekking op de bescherming van kritieke infrastructuur. De taskforce stelde aan de Vlaamse Regering voor om die kortetermijnmaatregelen te valideren en om te bepalen hoe de vereiste middelen voor de uitvoering van de kortetermijnacties kunnen worden gebudgetteerd.

Wat de langere termijn betreft, wordt het een oefening om een strategie uit te werken voor het IJzerbekken, en om strategische en operationele doelstellingen te formuleren om de weerbaarheid te verhogen. Er moet een meerjarenplan voor de toekomst komen, om te bekijken wat er nog moet gebeuren.

– *De aanpak op langere termijn*

Voor de lange termijn werden er enkele voorstellen aan de Vlaamse Regering geformuleerd. Die zijn terug te vinden in het rapport op pagina 67. Het is de bedoeling om de kortetermijnmaatregelen voort te zetten, maar om vooral ook in te zetten op de lange termijn.

De financiering van de maatregelen is belangrijk. Wateroverlast is een problematiek waar we voortdurend mee te maken zullen hebben. Er is een structurele financiering nodig die de legislaturen overstijgt. De taskforce heeft de term 'waterzekerheidsfonds' gelanceerd in navolging van het advies Weerbaar Waterland. Chris Danckaerts vindt dat een cruciaal gegeven.

– *Governance Weerbare Westhoek*

Voor de governance van het rapport Weerbare Westhoek wil de taskforce geen nieuwe structuren creëren. Er kan worden gewerkt met de bestaande structuren. De taskforce voelt zich goed over zijn werk en is bereid om zijn taak voort te zetten als toezichthouder op de strategie en de plannen op Vlaams niveau. Op lokaal niveau lijkt het bekkensecretariaat het best geschikt om de maatregelen te operationaliseren. Er zijn ook gebiedsprojecten die al mooi werk leverden. Chris Danckaerts roept op om die mensen hun werk te laten voortzetten.

1.3. Vervolgtraject

De Vlaamse regering valideerde het advies Weerbare Westhoek op 22 december. Het is nu belangrijk om spoedig uitvoering te geven aan de kortetermijnmaatregelen. Aan alle verantwoordelijke actoren werd gevraagd om de maatregelen om te zetten in een mijlpalenplan. Zo kan worden bekeken wanneer alles uitgevoerd kan worden. De taskforce zal deze plannen consolideren. Het is de bedoeling om te zorgen voor een terugkoppeling met de burgemeesters.

Inmiddels zijn er ook al contacten met de Noord-Franse regio Hauts-de-France. Er werd al een tweede overlegmoment ingepland op 9 februari 2024. Daarnaast worden er rapporten uitgewisseld tussen Vlaanderen en de Franse regio. Op die manier wordt er vormgegeven aan een grensoverschrijdende samenwerking.

2. Vragen en opmerkingen van de leden

2.1. Mieke Schauvliege

Mieke Schauvliege vindt het goed dat er meteen een rapport werd opgesteld om een aanpak voor te stellen. Zo kunnen er op korte termijn enkele acties worden genomen, en wordt er voorkomen dat de situatie erger wordt, of dat dezelfde situatie zich opnieuw voordoet. Ze vindt het een goede aanpak. Daarnaast is er ook een duidelijke link met Weerbaar Waterland. Ze heeft echter wel enkele bedenkingen en vragen.

Het rapport focust onder andere op de grote impact van Frankrijk. Dat is misschien terecht, maar het rapport stelt ook dat er slechts een vierde van het stroomgebied van de IJzer in Frankrijk ligt. De rest ligt in Vlaanderen. Ze vraagt zich af of de impact van Frankrijk niet overschat wordt ten opzichte van de impact en verantwoordelijkheid van Vlaanderen.

Neerslag zoals bij de wateroverlast in november 2023 is niet uitzonderlijk. In de toekomst zal zo'n neerslag vaker vallen. Het is belangrijk om zich daar grondig op voor te bereiden, want in vergelijking met de waterbom in Wallonië van 2021 viel de regenval in de Westhoek nog mee. Hoeveel woningen kregen er effectief te kampen met overstromingsschade?

Het rapport focust ook op waterveiligheid. Mieke Schauvliege vindt dat een evidente keuze, maar in de Westhoek zijn nog andere knelpunten zoals droogte, verzilting en de waterkwaliteit. Worden er initiatieven gepland om een betere afstemming van maatregelen te bewerkstelligen voor droogte, overstromingen, verzilting en waterkwaliteit? Dat is voor het parlementslid essentieel.

Minister Lydia Peeters zei in de pers dat er in 2024 54 miljoen euro wordt uitgetrokken, om verschillende maatregelen te nemen voor de waterveiligheid op korte termijn. In 2025 wordt er nog eens 26 miljoen euro uitgetrokken. Komen die middelen van De Vlaamse Waterweg of zijn dat extra middelen? In het eerste geval worden er middelen van andere noodzakelijk waterwerken verschoven naar initiatieven voor de IJzer.

De kortetermijnmaatregelen voor de bevaarbare waterwegen focussen voornamelijk op baggerwerken. Er wordt ongeveer 19,5 miljoen euro uitgetrokken. Ook bij de onbevaarbare waterwegen wordt er slibruiming gepland. Het valt de spreker op dat minister Lydia Peeters in het parlement heeft verklaard dat het verwaarlozen van baggerwerken niet de oorzaak is van de overstromingen. Mieke Schauvliege stelt vast dat de meeste kortetermijnmaatregelen in dit rapport vooral baggerwerken betreffen. Er lijkt dus achterstand te bestaan op dat vlak. Dat blijkt wel een grote reden voor overstromingen te zijn. Hoe bekijkt Chris Danckaerts dat?

Mieke Schauvliege merkt op dat er in het stroomgebied van de IJzer veel erosie is. Baggeren zonder de aanpak van erosie en de bijbehorende modderstromen lijkt zinloos. Ze leest geen enkele maatregel in het plan om erosie te bestrijden. Ze vraagt zich af of dat in lijn ligt met het rapport Weerbaar Waterland.

Er werd 11 miljoen euro uitgetrokken voor sluizen. De kortetermijnacties zorgen niet altijd voor structurele verbetering, maar voor achterstallig onderhoud. Het gaat om middelen die al uitgegeven zouden moeten zijn. In de Denderstreek is er wegens vergunningsproblemen een achterstand in het bouwen van sluizen. Is het tekort aan sluizen in de IJzer te wijten aan het uitblijven van vergunningen of is er een andere reden voor?

In tegenstelling tot de Dendervallei is er rond de IJzer niet zo veel dichte bebouwing. Er is wel veel intensieve landbouw, ook in het Franse deel. Dat brengt erosie en intens watergebruik met zich mee. Er is een intensief landbouwmodel dat overstromingen en droogte in de hand werkt. Wordt er over nagedacht om initiatieven te nemen om landbouw te ontwikkelen die rekening houdt met watergevoeligheid en met de kans op overstromingen? Staan daar maatregelen tegenover?

2.2. Loes Vandromme

Loes Vandromme is blij dat Chris Danckaerts samen met de minister langsgekomen is in de IJzerstreek om de situatie ter plaatse te bekijken.

Het parlementslid heeft eerst een aantal algemene vragen. Hoe kan de kennis en ervaring van de inwoners meegenomen worden in de plannen? Wat betekent concreet 'het behoud van de huidige structuren'? Wat is de evaluatie van de investeringen en het onderhoud uit het verleden?

Loes Vandromme was tijdens de overstromingen in 2007 schepen in Poperinge. Men heeft toen, ook vanwege de provincie, zeer veel geïnvesteerd. Die investeringen in waterbufferbekkens hebben ervoor gezorgd dat Poperinge is gevrijwaard van de recente overstromingen. Ze vindt het dan ook vreemd dat er in het verslag van de taskforce slechts beperkt wordt ingegaan op de overstromingshistoriek, en vraagt wat daarvoor de reden is.

De vraagsteller vindt het goed dat in het rapport wordt voorgesteld om te baggeren. Daarbij wordt verwezen naar het baggeren in het kanaal Ieper-IJzer, waar er prioriteit wordt gegeven aan de scheepvaart, de waterkwaliteit en de waterafvoer. Het parlementslid merkt op dat er bij overstromingen geen enkele burger wakker ligt van de vraag of er scheepvaart mogelijk is. De burgers zijn bezig met hun

veiligheid en het feit dat ze geen natte voeten willen. Zij vraagt wat de taskforce als prioriteiten ziet.

Ze benadrukt dat het voor de toegankelijkheid van de IJzer belangrijk is dat de jaagpaden goed worden onderhouden. In 2009 investeerden het ANB 500.000 euro en De Vlaamse Waterweg 180.000 euro. Dat zijn geen grote investeringen. Ze pleit ervoor om meer te investeren in de jaagpaden en, zoals in andere regio's, pleziervaart op de IJzer prioriteit te geven.

Het hoog houden van de waterstand omwille van natuurbeheer en natuurbehoud, is een grote bekommernis bij de bewoners en landbouwers. Het in stand houden van de natuur mag niet ten koste gaan van de bewoners.

De taskforce stelt voor om op korte termijn een tiental no-regretmaatregelen te nemen die geen nadelen met zich meebrengen. Zullen de nieuwe gecontroleerde overstromingsgebieden werkelijk geen negatieve impact hebben op de landbouw?

Verder vraagt het parlementslid naar de timing, de budgetten en de concretisering van de acties voor het programma op lange termijn.

Als het over bevoegdheden en overleg gaat vraagt Loes Vandromme hoe ervoor gezorgd kan worden dat de contacten met de Franse en Waalse overheden optimaal verlopen. Een aantal zaken zijn een federale bevoegdheid, bijvoorbeeld het crisismanagement en het KMI. Moeten op dat vlak nog links worden gelegd of bepaalde acties worden ondernomen?

Wegens de omvang van het gebied is het moeilijk om zeer nauwkeurige voorspellingen over de neerslag te maken. Zijn er verbeteringen mogelijk? Er zijn bijvoorbeeld weersatellieten die zeer nauwkeurig kunnen meten en voorspellen. Als men de problematiek grensoverschrijdend en vanuit Europees niveau bekijkt, zijn hier misschien bijkomende contacten en investeringen wenselijk.

2.3. Maxim Veys

Maxim Veys beklemtoont eerst dat de bezorgdheden over de Vlaamse waterlopen in de Westhoek niet nieuw zijn. Hij verwijst naar de stroomgebiedbeheerplannen die in het begin van de legislatuur moesten worden opgemaakt. Vooruit heeft destijds een gebrek aan ambitie aangeklaagd, vooral over waterkwaliteit. Zeker bij de West-Vlaamse waterlopen lag die ambitie het laagst. Ook meent hij dat het provinciale beleidsniveau in deze context zijn nut heeft bewezen.

Waterhuishouding en waterproblematiek in het algemeen zijn heel technische en gecompliceerde materies. Bovendien zijn overstromingen altijd zeer emotionele gebeurtenissen. Politici laten zich volgens de vraagsteller bij hun reacties echter te veel leiden door hun emoties, bijvoorbeeld wanneer ze bij een overstroming meteen pleiten voor het ophogen van dijken.

Het parlementslid wil daarom van de gelegenheid gebruikmaken om enkele beweringen af te toetsen bij de experts. Zo beweerde de burgemeester van Houthulst dat de peilniveaus verhoogd werden voor de vogelpopulatie en zo de overstromingen mee in de hand werkten. Jean-Marie Dedecker, burgemeester van Middelkerke en Kamerlid, beweerde dat het uitbaggeren van de IJzer al jaren is uitgesteld onder druk van natuurbeschermers, en dat het water kunstmatig hoog wordt gehouden.

Volgens het Europese waterwetboek is het participatiebeginsel een belangrijk principe in de planvorming. Maxim Veys stelt echter vast dat de natuurbewegingen niet vermeld worden in het rapport van de taskforce. Zijn ze geconsulteerd?

Hoe zijn de maatregelen van het rapport Weerbare Westhoek gelinkt aan het rapport Droge Delta? Zijn de maatregelen te rijmen met de ambities om in de zomer droogte te bestrijden?

Er bestaat volgens de vraagsteller discussie over sommige maatregelen. Er wordt vaak gezegd dat het versneld afvoeren van water contraproductief zou werken. Klopt dat? Over het bufferen in bekkens, dat in veel maatregelen aan bod komt, wordt vaak gezegd dat dat de tweede stap is die moet worden gezet. Moet het vasthouden van water niet de eerste stap zijn?

Sinds de jaren 90 is er een grote toename van de aardappel- en de groenteteelt, waarbij wisselteelten beperkter worden. Is er een evaluatie van het landgebruik en wordt daar rekening mee gehouden, eventueel op middellange en lange termijn?

Bij de zeventig voorgestelde maatregelen zijn voor bepaalde zaken bedragen vermeld. Zijn de budgettaire inspanningen al besproken met de Vlaamse Regering?

De vraagsteller wijst erop dat er in de regio redelijk wat PFAS in de bodem zitten, en dat de berging en het transport van vervuilde grond een moeilijke kwestie zijn. De vraag wat er met het baggerslib gebeurt vindt hij dan ook relevant.

Tot slot heeft Maxim Veys een aantal vragen rond de afvoerpompen: hoeveel pompen met een zeer grote pompcapaciteit zijn ter beschikking? Zijn er voldoende pompen om bij gelijktijdige overstromingsrampen in verschillende regio's in te zetten?

2.4. Bert Maertens

Bert Maertens beaamt dat er op heel korte termijn heel veel werk is verzet in een goede samenwerking. Hoe jammer ook, deze waterramp heeft aan alle betrokkenen getoond dat men hier dringend werk van moet maken. Men moet durven toe te geven dat er qua structureel onderhoud in het IJzerbekken in de jongste twintig jaar niet al te veel is uitgevoerd. Men zal zeker niet uit zijn mond horen dat dit alleen de oorzaak is, maar het zal alleszins niet hebben geholpen. Het is dus goed dat er een taskforce en een rapport zijn.

Hij benadrukt dat de regering de daad bij het woord voegt met extra budgetten. Mieke Schauvliege vraagt vanwaar dat geld komt. De vraagsteller vroeg dat onlangs aan minister Lydia Peeters. Haar antwoord luidde dat er een interne verschuiving van 4 miljoen euro in 2024 is, dat er 15 miljoen euro van Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw, en 10 miljoen euro van minister Zuhair Demir komt, en dat er een verschuiving van 20 miljoen euro binnen De Vlaamse Waterweg is. Er is dus goed samengewerkt binnen de regering en met de bevoegde administraties om tot een budget te komen dat men op korte termijn kan inzetten. 54 miljoen euro in 2024 en 26 miljoen euro in 2025, dat is 80 miljoen euro om de Westhoek voor te bereiden, zodat mens, natuur en economie daar minder gevolgen ondervinden als zoiets nog eens gebeurt. Dat is een belangrijk signaal.

Het is goed dat er ook naar de langere termijn wordt gekeken. Dat moet planmatig gebeuren. Eerst moet worden bepaald wat een maatschappelijk aanvaardbaar overstromingsrisico is. Het algemeen belang is natuurlijk iets anders dan de optelsom van ieders belangen, maar op basis van welke criteria bepaalt men dat? Met wie wordt daarover overlegd? Er zijn uiteraard precedentes. Als dat eenmaal is bepaald, worden de doelstellingen bepaald, waaraan dan middelen worden gekoppeld. Bert Maertens vindt de suggestie van een legislatuuroverschrijdend fonds waardevol.

Voor de korte termijn zijn er heel wat voorstellen. De vraagsteller is het niet eens met de insinuatie van Mieke Schauvliege dat men Frankrijk als bliksemafleider gebruikt. Het probleem ligt inderdaad grotendeels bij Frankrijk, en dus ligt ook een groot deel van de oplossing daar. Alleen rijst de vraag in hoeverre Vlaanderen de Franse overheden ertoe kan bewegen om op te treden voor het IJzerbekken. Zijn er al toezeggingen van Frankrijk gekomen?

Men wil inzetten op de vrijwillige verwerving van slecht gelegen woningen. Maatschappelijk ligt dat heel gevoelig, maar dat zal een deel van de oplossing moeten zijn, meent Bert Maertens. Over hoeveel woningen zou het gaan? Weet men waar die gelegen zijn en wie de eigenaar is? Wat gaat men precies doen?

Er moesten van elders pompen komen om in Nieuwpoort water over te pompen. Heeft Vlaanderen een tekort aan capaciteit qua pompen? Welke investeringen zijn nodig om dat op te lossen, en is dat überhaupt een oplossing, aangezien er vooral moet worden geïnvesteerd in het structurele? Als dat wel zo is, pleit de vraagsteller voor de aanschaf van mobiele pompen die overal in Vlaanderen kunnen worden ingezet.

De taskforce stelde ook dat de dijken, oevers en kunstwerken van de IJzer op korte termijn moeten worden hersteld. Hoever staat men daarmee? Hoe verhoudt dat zich tot de investeringen nodig om het gebied alleen al maar op te kuisen? Er zijn ook heel wat stemmen opgegaan om de winterdijk aan De Blankaart op te hogen. In het rapport heeft men het alleen over het herstellen van de dijk. Is ophogen een oplossing? Zo ja, hoeveel hoger?

Bert Maertens vindt het logisch dat er wordt gepleit voor de voortzetting van de taskforce. In de presentatie wordt ook gezegd dat de taskforce in maart 2024 samenkomt. Minister Lydia Peeters heeft echter niet geantwoord op zijn vraag wat ze ermee zal doen. Hangt het af van andere beslissingen in de toekomst of de taskforce in die samenstelling kan voortwerken?

De taskforce pleitte ook voor een duidelijke verdeling van strategische en uitvoerende taken en verantwoordelijkheden over de diverse beleidsniveaus, en voor een goede coördinatie tussen de verantwoordelijke entiteiten. Wat betekent dat concreet voor de drie elementen: Vlaanderen, het IJzerbekken en het gebied? Als de vraagsteller het goed begrijpt, pleit men ervoor dat ook het IJzerbekken zelf middelen zou krijgen, en ook zelfs het gebied. Hoe gaat men dat organiseren? Volgt de regio dan gewoon de projecten op die al op Vlaams niveau zijn beslist in het geïntegreerd investeringsprogramma, of mag het IJzerbekken of het gebied zelf beslissen over die middelen? Wat is de visie van de taskforce daarop?

De vraagsteller besluit dat het draagvlak voor ingrepen tegen wateroverlast nog nooit zo groot is geweest. Hij wijst erop dat in de gemeenteraad van Izegem, waar hij burgemeester is, voor het eerst unaniem beslist is om signaalgebied om te zetten in watergevoelig openruimtegebied. Dat is historisch. De gemeente, de provincie, de Vlaamse overheid: iedereen beseft dat er dringend moet worden ingegrepen. Het komt er echter op aan, zoals vaak bij de Vlaamse overheid, om niet alleen de toegekende middelen te krijgen, maar om ze ook te kunnen besteden. Hij hoopt dus dat men tot een snel investeringsritme kan komen.

2.5. Leo Pieters

Leo Pieters wijst erop dat baggeren of dijken verhogen in het IJzerbekken niet zo eenvoudig is. Als men blijft baggeren, loopt het water niet meer af. Als men scheepvaart wil blijven toelaten in de toekomst, is het dan niet aangewezen om de dijken te verhogen? Er is ook even verwezen naar andere stroomgebieden. De spreker komt uit het Maasstroomgebied, waar heel goede werkzaamheden zijn verricht. De winterdijken zijn

daar verhoogd en hersteld, waardoor er ook plaats was voor meer water. Leo Pieters stelt vast dat de IJzer een vrij smalle bedding heeft. Is die te smal? Moet men gronden zoeken waar de IJzer kan overstromen over de dijk en waar het water eventueel kan worden vastgehouden? Of is het noodzakelijk dat daar een tweede rij dijken kan komen? De spreker verwijst opnieuw naar de Maas, waar het wel winterdijken zijn. De Maas is ook een regenrivier, net zoals de IJzer, maar uiteraard kan wateroverlast ook op een ander moment van het jaar plaatsvinden, dus of het dan winterdijken zijn of een tweede barrière, dat is een andere vraag.

Ten tweede kaart Leo Pieters het overleg aan. Of het nu gaat over de Maas, de Dender of de IJzer, de ministers zeggen dan altijd dat er overleg is en dat er een goede verstandhouding is. Toch weet de spreker dat bij de overstromingen in Nederland waterakkoorden zijn gekomen tussen Vlaanderen en Nederland, wat ook de logica zelve is. Bij die waterakkoorden zouden ook Wallonië en Frankrijk betrokken zijn, maar men heeft geen waterakkoorden, noch met Wallonië, noch met Frankrijk. Er is ook de vraag gesteld hoe dat overleg werkt. Als er waterakkoorden zijn, zou dat toch een heel andere zaak zijn, want dan heeft men ook een juridisch aspect en daardoor zijn die akkoorden afdwingbaar. Is dat een juiste redenering die de spreker maakt of moet men het bij dat overleg houden, waar men totaal aan niks gebonden is?

2.6. Stijn De Roo

Stijn De Roo sluit zich aan bij wat Loes Vandromme heeft aangekaart. Hij heeft nog drie concrete vragen over het rapport. Een van de acties die is omschreven, is de versterking van het bekkensecretariaat. Daar had hij graag nog iets meer uitleg bij gekregen. Waarvoor zou die versterking dan specifiek worden ingezet? Hoe kadert dat precies in het volledige rapport?

De twee andere vragen gaan over de pompcapaciteit. Ook in het verleden is er al gewezen en aangedrongen op de realisatie van een noodgemaal aan De Ganzepoot in Nieuwpoort. Hoe staat de taskforce daartegenover?

Men heeft kunnen lezen – en ook in de presentatie kwam het aan bod – dat er nu een mobiele pompcapaciteit van 20 kubieke meter per seconde werd geïnstalleerd die, als de spreker zich niet vergist, volcontinu heeft gedraaid. Hoe zit dat ten opzichte van de gravitaire afwatering? Stijn De Roo heeft daar een vraag over gesteld aan de minister, en die liet weten dat die gravitaire afwatering neerkwam op 120 kubieke meter per seconde. Het pompen zelf neemt eigenlijk maar een veel kleiner aandeel in dan de gravitaire afwatering. Dat is mogelijk, maar als die pompen continu blijven werken, heeft dat natuurlijk wel een groot effect. Op welke manier zal er in de toekomst met mobiele pompen worden omgegaan? Hoe kijkt de taskforce daarnaar? Ziet men in het watersysteem van de Westhoek een noodzaak om daar effectief over te gaan tot een investering? Het gaat 'maar' over 20 kubieke meter per seconde ten opzichte van die 120 kubieke meter per seconde gravitair, maar het had waarschijnlijk wel een impact kunnen hebben op de overstromingen in de Westhoek. Is er een garantie dat die mobiele noodpompen ook in de toekomst zullen kunnen worden ingeschakeld? Wat is de visie van de taskforce daaromtrent?

2.7. Gwenny De Vroe

Gwenny De Vroe heeft het over de aanbevelingen die uit het rapport komen, in eerste instantie die op korte termijn. Er wordt vooral gekeken naar het vasthouden van het water, de communicatie, de sensibilisering en het verder overleg, waar al meermaals naar verwezen is. Op welke manier zal men dat structureel aanpakken? In tweede instantie is er de samenwerking op Europees vlak. Hoe gaat men ervoor zorgen dat er een betere gecoördineerde Europese aanpak zal zijn?

Wat betreft de aanbevelingen op lange termijn, ziet men heel duidelijk een heel brede waaier van meer baggerwerken, het herstellen van dijken, algemeen meer inspanningen in het kader van de Blue Deal, et cetera. Gwenny De Vroe verneemt graag welke concrete maatregelen momenteel echt voorrang moeten krijgen.

Welke oplossingen ziet men wat de vergunningen betreft? Wat kan de Vlaamse Regering doen om sprongen vooruit te maken? Welke concrete maatregelen kan men nemen om toekomstgericht beter en sneller te werken?

Bij het Denderbekken werd er een nieuwe term naar voren gebracht: niet procederen, maar cocreëren. Minister Lydia Peeters is momenteel lange gesprekken aan het voeren met natuurverenigingen, en er is ook een intendant aangesteld, om op die manier het aantal procedures te kunnen milderen. De spreker vraagt zich af welke cocreatie hier mogelijk is, bijvoorbeeld in het IJzerbekken.

Tot slot is Gwenny De Vroe namens haar fractie uiteraard voorstander van een waterzekerheidsfonds, zodat er over de legislaturen heen middelen zullen zijn om verder te werken aan de waterveiligheid. Hoe staat men tegenover dat fonds? Hoe kan dat het best worden gespijsd? Hoe kijkt men daar in detail naar? Hoe zou men dat aanpakken?

3. Antwoorden namens de Taskforce Weerbare Westhoek

Chris Danckaerts antwoordt dat het plan dat voorligt, nog verdere uitwerking nodig heeft, zowel wat de kortetermijnmaatregelen betreft, waarvan de vrij accurate ramingen nog verder moeten worden verfijnd, als voor de langetermijnmaatregelen.

Op een aantal vragen die in de hoorzitting gesteld zijn, kan hij nog geen antwoord geven. Bijvoorbeeld vragen over het ruimtebeslag, de impact op landbouw en dergelijke meer, vergen een verdere analyse en horen thuis bij de uitwerking van de langetermijnvisie. Het voorstel van de taskforce is om alleszins te kijken waar er ruimte voor water is, waarbij rekening moet worden gehouden met de eigenheid van het gebied en de intensieve landbouw. Vanuit de gemeentebesturen heeft de spreker signalen gekregen dat ze samen met de taskforce die oefening willen maken, wat hij ook een vorm van cocreatie vindt.

Een algemene opmerking is dat cocreatie, zeker wat de lange termijn betreft, een belangrijk gegeven wordt. Daarbinnen wordt er samen met de verschillende sectoren, landbouw en natuur, gekeken hoe het principe van ruimte voor water in de toekomst vormgegeven zal worden. De spreker verwijst in dit verband naar het Sigmaplan, waarbij elders in het land de combinatie van waterveiligheid en natuur of landbouw verzekerd wordt. Gedeeld gebruik na goede afspraken zal zeker en vast kunnen.

Vervolgens gaat hij in op de budgetten. Zoals eerder besproken in de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken van 11 januari 2024 moet 80 miljoen euro beschikbaar gesteld worden voor kortetermijnacties voor Weerbare Westhoek (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2023-24, nr. 803, 805, 806, 807, 811 aan minister Lydia Peeters en *Interpellaties* VI.Parl. 2023-24, nr. 11 aan minister Lydia Peeters).

Wat de oorsprong van het budget betreft, komt 50 miljoen euro van het budget uit de portefeuille van minister Lydia Peeters, 15 miljoen euro uit die van minister Jo Brouns en 10 miljoen euro uit die van minister Zuhal Demir. De provincie stelt 5 miljoen euro ter beschikking voor kortetermijnmaatregelen.

Wat het budget van het beleidsdomein MOW betreft, is 4 miljoen euro intussen vrijgemaakt voor een aantal ingrepen die in 2023 gebeurd zijn. Daarbij werd een beroep gedaan op raamcontracten met onderaannemers om snel op de bal te kunnen

spelen. Binnen de DVW-portefeuille is 20 miljoen euro gereserveerd voor 2024 en 26 miljoen euro voor de provisie voor 2025. Tot nader orde is dat een verschuiving van budgetten, maar waterbeheersing blijft een prioriteit, niet alleen in de Westhoek, maar ook in de rest van Vlaanderen. Chris Danckaerts pleit voor een structureel waterzekerheidsfonds, zodat niet telkens de discussie moet worden gevoerd waarin geïnvesteerd moet worden. Dat fonds moet worden gelinkt aan een duidelijk actieplan over de verschillende categorieën van waterwegen en waterlopen heen.

Er was ook de vraag van Mieke Schauvliege naar de baggerwerken. Die zijn in de kortetermijnmaatregelen opgenomen en zijn goed voor 19 miljoen euro. Ook voor de onbevaarbare waterwegen zijn er bedragen gereserveerd. Slibruiming en het definitief weer op het gabarit of theoretisch profiel brengen van de Vlaamse waterwegen zal volgens de spreker, samen met de baggerwerken, bijdragen aan de verzekering van de afvoercapaciteit ervan.

Er waren vragen over de investeringen in de infrastructuur. Er zijn een aantal aanpassingen aan bestaande sluizen- en stuwcomplexen opgenomen in het plan om ervoor te zorgen dat ze ten eerste paraat zijn voor de toekomst en ten tweede ingeschakeld kunnen worden in het dynamisch peilbeheer. In heel Vlaanderen wordt gewerkt om de bruggen en sluizen vanop afstand te kunnen bedienen, ook in de Westhoek, waar de kunstwerken mee moeten zorgen voor een dynamisch peilbeheer zodat proactief de noodzakelijke ingrepen tegen wateroverlast uitgevoerd kunnen worden.

Wat de pompen betreft, heeft het crisiscomité op basis van de inschattingen en de prognoses bepaald op welk moment pompen moesten worden aangevoerd. Chris Danckaerts wil die keuzes niet in twijfel trekken. Men heeft beroep gedaan op de beschikbare pompen van de civiele bescherming. Daarnaast heeft De Vlaamse Waterweg een raamcontract om in geval van nood pompcapaciteit te installeren. Die mobiele pompen kwamen van Antwerpen, en dat nam de nodige tijd in beslag. Daarom is in het kortetermijnplan de actie 'een onderbouwd plan voor optimale inzet van vaste en mobiele pompgemalen inclusief mobiele pompen' opgenomen. Er zal een analyse worden gemaakt van de installatie van de pompen tijdens de wateroverlast, om zo de toekomst beter voor te bereiden. Of dat met een vaste pompcapaciteit of op afroep met mobiele pompinstallaties zal gebeuren, is nog niet duidelijk. Wat volgens de spreker wel duidelijk is, is dat een raamcontract zijn noodzaak bewezen heeft. Hij stelt voor om dat specifiek voor elke regio te realiseren, zodat de inzetbaarheid sneller kan gebeuren.

Op de vraag over de samenwerking met Frankrijk heeft Chris Danckaerts al gewezen op de eerste contacten die er geweest zijn. Het buurland maakt een analyse van wat in eigen land en in Vlaanderen gebeurd is. Hij is van mening dat de plannen die in de respectieve landen gemaakt worden, moeten worden samengelegd om een geïntegreerd plan voor een verhoogde waterweerbaarheid in het hele IJzerbekken uit te voeren. Hij is ervan overtuigd dat Frankrijk, waar de schade op 1,6 miljard euro is geraamd, zich ondertussen ook bewust is van het momentum.

Er was een vraag naar het aantal woningen die schade hebben geleden. Chris Danckaerts vermoedt dat het over een twintigtal woningen gaat. Hij stelt dat er niet alleen schade aan de woningen is geweest maar ook aan andere infrastructuur en aan de landbouw.

Hij herhaalt dat de puzzel van de kortetermijnmaatregelen waarvoor 80 miljoen euro uitgetrokken wordt, nog moet worden gelegd. Elke waterwegbeheerder, elke trekker van acties zal de oefening moeten maken van de invulling van de budgetten, en dat zal aan bod komen op de volgende vergadering van de taskforce.

Op de vraag of de taskforce wordt voortgezet, zegt Chris Danckaerts dat hij geen signalen van het tegendeel heeft gehoord. Hij stelt vast dat de bereidheid bij iedereen groot is.

In antwoord op de vraag over het kanaal Ieper-IJzer stelt de spreker dat op een bepaald moment vanwege een problematiek beslist werd om de baggerwerken aan te vatten. Die beslissing had toen haar waarde, maar nu moet worden gekeken naar de prioritairere gebieden in functie van de waterbeheersing. Dat maakt ook deel uit van de denkoefening van de taskforce.

Tot slot bestrijdt Chris Danckaerts de perceptie dat er totaal geen investeringen in de Westhoek gebeuren. Hij benadrukt dat De Vlaamse Waterweg volop bezig was met de revisie van de schuiven aan De Ganzepoot. Verder investeert hij recurrent in dagelijks onderhoud en jaarlijks in groenonderhoud en in een aantal andere onderhoudswerken. De lijst met kortetermijnmaatregelen heeft precies tot doel om die onderhoudsinspanning te intensifiëren en orde op zaken te stellen.

Lies Verstraete licht toe dat het versterken van het brongericht erosiebeleid een van de opgenomen acties is. Bij het strategische project IJzer en Handzamevallei en het daaruit voortvloeiende Water-Land-Schaproject wordt voor begeleiding gezorgd voor onder andere landbouwers, om via het gemeenschappelijk landbouwbeleid die erosie aan te pakken. Hetzelfde geldt voor het Water-Land-Schaproject Bovenstrooms van Ieper, dat ook inzet op het vermijden van slib in de Dikkebusvijver.

Chris Danckaerts stelt dat de puzzel rond de vrijwillige verwerving van woningen en het in kaart brengen daarvan, nog gelegd moet worden op basis van de overstromingskaarten. Er moet nagegaan worden waar zich eventueel een problematiek aandient. Als er voorstellen en suggesties van mensen zijn, moeten die zeker in overweging worden genomen in functie van de doelstellingen.

Niels Van Steenberg gaat dieper in op de langetermijnactie, waar de focus in de eerste plaats op de strategische doelstellingen ligt. In het kader daarvan werd eind december 2023 een opdracht in de markt gezet, en op 22 januari 2024 vond de startvergadering plaats. Het doel is niet alleen om doelstellingen voor overstromingen vast te leggen, maar ook om de lijn door te trekken naar droogte. De wens is om dat op een participatieve manier te doen en in samenwerking met de verschillende sectoren, overheden en kennisinstellingen, om zo input te hebben van het brede Vlaamse landschap.

Het is de bedoeling om vanuit die strategische doelstellingen een doorvertaling te maken naar echte operationele doelstellingen, die duidelijk maken wat er in elk deelbekken moet gebeuren om die grote doelstellingen te behalen. De gebiedscoalities kunnen dan met die operationele doelstellingen aan de slag gaan. Voor het overstromings- en droogtebeleid is het heel belangrijk om de kennis van die lokale gebiedscoalities mee te nemen in het verhaal en om de mensen rond landbouw en natuur samen te brengen om per gebied na te gaan wat geïntegreerde oplossingen zijn. Volgens Niels Van Steenberg en het expertenpanel is dat de enige manier om het doel te behalen. Diezelfde filosofie vloeit voort uit het rapport Weerbaar Waterland.

Patrick Willems benadrukt dat het advies Weerbaar Waterland, dat voor heel Vlaanderen is geformuleerd, het startpunt is. Het doel is om tot een geïntegreerd plan te komen door na te gaan wat de risico's zijn, welke daarvan aanvaardbaar zijn en welke niet, en daar een maatschappelijke discussie over te voeren. Dat is ook ten tijde van het Sigmaphan gebeurd, waarbij een maatschappelijke kosten-batenafweging de basis heeft gelegd voor de keuze tussen datgene wat aanvaardbaar is en wat niet. Het advies hierbij was om zowel naar overstromingen als droogte te kijken, omdat veel strategieën de mogelijkheid boden om beide aspecten tegelijk aan

te pakken. Ten slotte is het de bedoeling om samen met de gebiedscoalities actieprogramma's op te stellen om van knelpunten aanvaardbare risico's te maken.

Een belangrijk principe is om bovenstrooms te beginnen en daar maximaal in te zetten op het vasthouden, infiltreren en vertragen van water. Het is algemeen geweten dat die gebieden bij hevige regenval verzadigd raken. In tweede instantie moet er in de riviervallei, waar mogelijk, meer ruimte gegeven worden aan water in de vorm van gecontroleerde overstromingsgebieden.

Pas in het allerlaatste geval, als alle andere duurzame bovenstroomse maatregelen niet volstaan, kan er ingezet worden op afvoer en het verhogen van dijken. Die bovenstroomse maatregelen bieden ook heel wat koppelkansen richting droogtebeheer, erosiebeheer en waterkwaliteit en moeten maximaal benut worden. Aangezien het hier gaat om planningswerk dat tijd vraagt, is beslist om na te gaan welke maatregelen op korte termijn geïmplementeerd kunnen worden. Maatregelen waar men zeker geen spijt van zal krijgen, maken sowieso onderdeel uit van dat integraal actieplan om bij de eerstvolgende extreme regenval al de impact te beperken.

Patrick Willems gaat vervolgens dieper in op enkele detailvragen. Een derde van het totale afvoervolume is afkomstig van Frankrijk, wat maakt dat goede afspraken belangrijk zijn. In het verleden waren er al meerdere voorbeelden van zulke goede afspraken. Er moet dan wel vanuit Vlaanderen worden gefaciliteerd, en bij voorkeur is dat afdwingbaar, maar dat is een langdurig proces.

De spreker benadrukt dat het opzet van de baggerwerken niet is om te gaan verdiepen, wat niet goed is voor de droogte. Het doel is wel om de afvoercapaciteit te garanderen en ervoor te zorgen dat de sedimenten en slib weggehaald worden. Er moet parallel worden ingezet op erosiebeheer, wat perfect te koppelen is aan die bovenstroomse maatregelen.

Het maximale gebruik van lokale kennis is een must. Het advies van Weerbaar Waterland is om te werken met gebiedscoalities, alle actoren aan tafel te brengen en een actieprogramma te maken. Dat moet gedragen worden door alle betrokken actoren en moet de operationele doeleinden verwezenlijken.

Volgens Patrick Willems is het belangrijk om meer naar een dynamisch peilbeheer te gaan en slimmer te sturen door te anticiperen op weersvoorspellingen. Pompen kunnen wel degelijk een effect hebben, maar hebben een beperkte impact. Het is daarom een en-enverhaal.

In Weerbaar Waterland wordt niet alleen een advies gegeven over de gebiedscoalities, maar ook over het opzetten van bekkenhuizen en Vlaamse aansturing. De werkgroep heeft zich daar niet over uitgesproken, maar als lid van het expertenpanel Weerbaar Waterland blijft de spreker daarachter staan. Als dat geïmplementeerd is, is het volgens hem logisch om daarvoor te gaan. Zolang dat niet het geval is, volgt de taskforce het verder op.

Chris Danckaerts verduidelijkt dat er al een intense samenwerking is met het KMI. Hoe gericht de voorspellingen, hoe beter de ondernomen acties. Een van de acties in het kortetermijnplan is het structureel verankeren van de samenwerking met meteorologie en hydrologie.

Hij verzekert dat men erover waakt dat er op een zorgzame manier met de kwaliteit van het baggeren wordt omgegaan, rekening houdend met alle geldende regelgeving.

4. Replieken

Loes Vandromme wil meer weten over het dynamische peilbeheer. Ze kreeg namelijk van twee onafhankelijke partijen de vraag wat vroeger het exacte peil was en hoe het geëvolueerd is. Er is bereidheid om na te denken over hoe men kan spelen met dat peil, maar de oproep is om mensen niets wijs te maken.

Mieke Schauvliege wil weten wat het effect is van het peilbeheer op het natuurbeheer en de overstromingen. Ze gaat ervan uit dat het fake news is, maar wil graag van de sprekers zelf horen of daar onderzoek naar is gebeurd. Ze is benieuwd of er ook in de IJzer een probleem is met vergunningverlening en het herstel van sluisen.

Ze benadrukt dat Groen een waterschadefonds genegen is. De fractie heeft enkele voorstellen ingediend om voor elk rivierbekken een soort actieplan op te stellen en daar ook een budget voor uit te trekken over de zittingsperiode heen. De spreker wil weten of een waterschadefonds per rivier zou werken of als één grote pot. Haar lijkt het heel belangrijk om dat, net zoals bij het Sigmaplans, te koppelen aan een rivierbekken. Ze is benieuwd naar de mening van de sprekers en welke acties nodig zijn om zoets op te zetten.

Ze vraagt zich ten slotte af wat het exacte statuut is van het advies Weerbare Westhoek. Volgens haar gaat het niet om een beslissing van de Vlaamse Regering, maar gaat het louter om een kennisname. Ze verwijst naar het plan dat snel is opgesteld om in te spelen op de hoogste noden, wat een logisch en goed idee is. Hoeveel garantie is er dat er verder gewerkt kan worden in diezelfde constellatie? Of is de opdracht om dit plan uit te voeren en daarna te zien wat er gebeurt? Ze wil weten of er op lange termijn afspraken of mogelijkheden zijn binnen de bestaande structuren van de Vlaamse administratie.

Maxim Veys vindt het belangrijk dat de vraag over de sluisen wordt beantwoord. De oudste sluis op de Dender blijkt van 1863 te zijn. Wat is in dit geval de oudste sluis? Wanneer zijn de laatste werken uitgevoerd? Minstens elf van de zeventig voorgestelde acties gaan immers over sluisen, voor een niet gering bedrag. Chris Danckaerts stelde dat er wel degelijk wordt geïnvesteerd in de Westhoek. Niemand in de commissie trekt dat in twijfel, maar wel of de investeringen tijdig en voldoende zijn gebeurd en of de Westhoek prioritair was bij alle investeringen in Vlaanderen.

Dynamisch peilbeheer betekent dat sluisen vanop afstand kunnen worden geopend en gesloten. Van waaruit gebeurt dat, en is dat niet in tegenstrijd met de stelling van het rapport dat lokale expertise cruciaal is? Zeker in de Westhoek is die lokale kennis van belang, meent de vraagsteller.

Er is geen antwoord gekomen op de vraag of er voldoende pompen zijn om twee van dergelijke rampen tegelijk aan te kunnen. Daarover zou nog een plan worden gemaakt. De vraagsteller kan begrijpen dat dat er nog niet is, maar er kunnen nog dergelijke rampen gebeuren.

Verder neemt Maxim Veys aan dat er een relaas is van welke stappen er zijn gezet voor een peilverhoging en -verlaging toen men wist dat er veel regen op komst was. Wat was de rol van de natuurbeweging daarin? De natuurbeweging ervaart uitspraken van sommige politici over vogels versus mensen immers als een gratuite aanval. Welke effecten van natte natuur zouden ongunstig kunnen zijn voor het integraal waterbeheer? Het is belangrijk om een dergelijke stelling te onderbouwen. Het is ook om die reden dat Maxim Veys de vraag heeft gesteld over de evaluatie van het landgebruik sinds 1993 en de toename van de groente- en aardappelverwerkende industrie. Men zou immers ook, kort door de bocht, kunnen

beweren dat er mensen zijn die aardappelen boven mensen of boven de natuur verkiezen, maar dit alles moet op feiten gebaseerd zijn. De vraagsteller wil ook weten op welke manier de natuurbeweging werd geconsulteerd bij het opstellen van dit rapport. Of is het de bedoeling dat dat in een latere fase nog gebeurt?

Leo Pieters wijst erop dat het kanaal Nieuwpoort-Duinkerke en de Lovaart een heel stuk hoger gelegen zijn dan de IJzer en vlak achter de Franse grens liggen. Hij neemt aan dat de Lovaart kan worden gebruikt om af te sassen naar zowel Duinkerke als Nieuwpoort. Geeft dat geen mogelijkheden?

Men zegt veel te investeren in de Westhoek, maar een groot stuk daarvan gaat naar de stormvloedkering die men in Nieuwpoort-Bad tegen een honderdjarige storm aan het bouwen is. Dat is een langlopend project. De watersnood moet ook op lange termijn preventief worden verholpen, maar zo'n honderdjarige storm zal niet alleen de kust, maar ook het binnenland treffen. In welke mate is men daarop voorbereid? De dijken aan heel de kust werden met 80 of 90 centimeter verhoogd. Men kan wel pompen zetten aan De Ganzepoot, maar als het waterpeil enorm hoog is, zal die ook snel onderlopen. Is er bij de investering in die sluis rekening mee gehouden dat er in het binnenland ook de nodige werken moeten gebeuren?

Bert Maertens blijft een beetje op zijn honger als het gaat over de manier waarop de sprekers de governance in de toekomst zien. Maar misschien is het niet ideaal om daar nu nog grote uitspraken over te doen. Het is de volgende Vlaamse Regering die zal moeten zorgen voor een goede opvolging. Hij ontwaart in het rapport wel de vraag dat Vlaanderen de taskforce in leven zou houden en de financiering, ook via Europese middelen, zou mobiliseren voor de coördinatie van het meerjarenprogramma. Klopt het dat het aan het bekken zou worden overgelaten om dat meerjarenprogramma op te stellen, te onderbouwen en uit te voeren? Dat zou neerkomen op een vermindering van de impact van de Vlaamse overheid ten voordele van de lokale en regionale betrokkenheid. Is dat de aanbeveling?

Tinne Rombouts vindt dat er interessante lessen voor de toekomst te trekken zijn uit het gebeurde. Er vielen haar enkele elementen op bij deze specifieke case. Er zijn nu andere accenten als het gaat over de vraag wat welk gewicht heeft. Iedereen erkent dat er ruimte voor water moet zijn, maar ze herinnert zich vroegere heftige debatten over baggeren en slibruiming. Daar wordt nu anders naar gekeken. Er is duidelijk benadrukt dat dat onderhoud van grachten en rivieren ook belangrijk is voor de buffercapaciteit. Men wil verder werken in de richting van een peilgestuurd beheer. Daarbij is het kunnen sturen van een peil cruciaal. Ook daarvoor moet er dus de nodige infrastructuur zijn. Ook een nulmeting en de opvolging daarvan zijn uiteraard cruciaal om verder aan de slag kunnen gaan en om met het nodige vertrouwen met de mensen op het terrein te kunnen werken.

Er is een oefening bezig wat de structuren betreft. Men kan daar heel lang over discussiëren en alles op zijn kop zetten, maar er is vooral samenwerking nodig om op het terrein het verschil te kunnen maken, ongeacht de structuur die er is, meent *Tinne Rombouts*. Ze hoopt dat men dat altijd voor ogen houdt. Wat vooral uit deze case naar voren is gekomen, is dat men de lokale terreinkennis niet overboord mag gooien. Dat die cruciaal is, is uit het verleden gebleken en blijkt vandaag ook. Dat zal in de toekomst niet anders zijn.

5. Antwoorden op de replieken

Chris Danckaerts gaat eerst in op de vraag over een waterschadefonds. De taskforce heeft het tot nu gehad over een waterzekerheidsfonds. Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen de twee. Hij ziet een waterzekerheidsfonds als een instrument om in de toekomst de legislatuuroverschrijdende financiering van de actieprogramma's vorm te geven. Voor de vergoeding van schade zijn er eigen systemen,

en die zullen worden toegepast afhankelijk van hoe de beoordeling van die schade gebeurt.

Er zal moeten worden uitgemaakt in welke mate er vergunningen nodig zijn voor de renovatieprojecten die de taskforce op korte termijn voorstelt. Maar zijn persoonlijke inschatting is dat dat niet van dezelfde envergure zal zijn als de volledige vernieuwing van de stuwen en sluizen op de Dender. Uiteraard zal op basis van wat de renovaties precies inhouden, moeten worden bekeken welke vorm van vergunningen eventueel vereist is.

Wat de vraag over de governance betreft, wijst de spreker erop dat er effectief meer dan 80 miljoen euro naar waterveiligheid in de Westhoek zal gaan. Het persbericht van de Vlaamse Regering is heel duidelijk: daar is geen discussie over. De minister heeft op 11 januari 2024 de cijfers genoemd in de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken. Dat zijn de cijfers die zijn afgesproken. Daar mag geen misverstand over bestaan. De taskforce zal administratie per administratie de oefening maken van hoe dat geld zal worden verdeeld over de investeringsprogramma's.

Het is een voorstel van de taskforce om de organisatiestructuren zoals ze nu zijn te gebruiken, aangezien ze hun effectiviteit hebben bewezen. De spreker begrijpt dat men vraagt in welke mate er eventueel een bevoegdheidsverschuiving is qua prioritering van acties en dergelijke. Ieder moet zijn verantwoordelijkheid nemen. Als gedelegeerd bestuurder van De Vlaamse Waterweg wil de spreker nadien verantwoording kunnen afleggen over waar de middelen naartoe zijn gegaan. Hij vindt dat de governance zich daarop moet enten.

De taskforce ziet de strategische bewaking voor een stuk als zijn opdracht. Als het gaat over het operationaliseren en opvolgen van de acties op zich, en de manier waarop de middelen werden aangewend, heeft ieder zijn eigen verantwoordelijkheid. De taskforce zou de operationalisering bij het bekkensecretariaat leggen. Een versterking van de werking van het secretariaat voor heel die oefening lijkt de spreker verantwoord. Dat is ook het voorstel van de taskforce. Dit is allemaal nog relatief jong, en er is nog wel wat werk om dit verder op de sporen te zetten. Chris Danckaerts hoopt dat ook deze discussie kan bijdragen om dit verder vorm te geven.

Lies Verstraete stelt dat het belangrijk is om binnen het IJzerbekken een onderscheid te maken. Gaat het over de IJzer zelf, die een natuurlijk afstromingsgebied heeft waar zijwaterlopen toekomen? De waterbeheerder is verantwoordelijk voor een normaal peil daar. Op basis van voorspellingen over extreme neerslag of weinig neerslag neemt die maatregelen om dat normale peil te behouden en waterschaarste en wateroverlast te voorkomen, in samenspraak met de andere waterbeheerders. Naar aanleiding van de wateroverlast van november 2023 zijn er gesprekken geweest tussen de waterbeheerders. De voorspellingen toen waren een dubbeltje op zijn kant en werden eigenlijk achterhaald door de realiteit, stelt de spreker, althans als ze de besprekingen in de taskforce goed interpreteert. Dat zal dus zeker een rol hebben gespeeld.

Waar zit dan de natuur? Ofwel is dat stroomopwaarts in Heuvelland, maar dat is waar het water valt, en daar kan men eigenlijk niet veel aan doen. Ofwel is dat het Blankaartgebied. De spreker vermoedt dat de opmerkingen over mens en natuur vooral daarover gaan, omdat dat in een Vogelrichtlijngebied en een Ramsargebied ligt. De hele IJzervallei ligt daarin, samen met de Handzamevallei. Er zijn sinds 2001 concrete afspraken over waterpeilen van toepassing in het Blankaartgebied. Toen is er een raamakkoord gemaakt tussen alle betrokken partijen. Dat wordt geleidelijk via een natuurinrichtingsproject omgezet. Er zullen ook stappen worden gezet om die afspraken te officialiseren in een Peilbesluit, een nieuw instrument van de Vlaamse Regering. De Blankaart is een prioritair gebied wat dat betreft. Dat wordt onder andere besproken in de Blankaartstuurgroep, die toeziet op de uitvoering en

afspraken over dat natuurinrichtingsproject. Dan is er ook nog het poldergebied, dat deels noordelijk van de IJzer ligt. Daar kunnen ook peilafspraken worden gemaakt via het instrument van het Peilbesluit.

Recent heeft de spreker een traject begeleid rond het kanaal Plassendale-Nieuwpoort. Dat is iets minder in beeld gekomen, maar ook daar worden afspraken gemaakt tussen waterbeheerders en met de betrokken sectoren. In de bekkenstructuren is dat zowel natuur als landbouw. Dat kunnen ook andere middenveldorganisaties zijn, maar dat zijn de sectoren die het meest betrokken zijn.

Gwenny DE VROE,
voorzitter

Stijn DE ROO
Mieke SCHAUVLIEGE,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
DVW	De Vlaamse Waterweg
KMI	Koninklijk Meteorologisch Instituut
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken
PFAS	poly- en perfluoralkylstoffen
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij